

Antologie uměleckých směrů a skupin

DOBRAVA MOLDANOVÁ

C

V rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost, Vzdělávání k multikulturalitě, kompatibilitě a adaptabilitě vznikla v roce 2012 na Pedagogické fakultě Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem multimediální **Antologie uměleckých směrů a skupin**, primárně určená vysokoškolským studentům bohemistiky, ale užitečná i pro studenty dalších uměleckých oborů i učitelům a studentům středních škol i široké veřejnosti, zabývající se o umělecké dění od 90. let 19. století do třetiny století 20.

9

Na projektu spolupracovali členové katedry bohemistiky (prof. Dobrava Moldanová, Mgr. Kateřina Kováčová), která byla garantem programu, hudební výchovy (Dr. Lenka Přibyllová) a katedry výtvarné kultury (doc. Kateřina Dytrtová). Pokusili se ukázat ve třech simultánně koncipovaných proudech styčné body literatury, výtvarného umění a hudby. Zatímco v případě literatury se tvůrci antologie soustředili na český literární kontext a odkazy k dalším evropským literaturám jsou pouze tam, kde ovlivnění bylo výrazné a nepochybné, části věnované výtvarnému umění a hudbě se pohybovaly v evropském (eventuelně světovém) kontextu. Jazyková bariéra, která ostře vymezuje hranice mezi domácí a zahraničními literaturami, zde nehrála roli: jazyk výtvarného umění i hudby je mezinárodní.

9

Koncepce Antologie vznikla na katedře bohemistiky, odtud její „českostředný“ pohled. Nepouštěla se do problematiky jinojazyčných literatur, i proto, že nepovažovala za vhodné pracovat s překlady (překlad je vždy jen odlesk originálu) a netroufla si uvádět francouzské, německé, anglické, ruské,

skandinávské a jiné originály. Jisté uzavření do českého prostoru je pak důsledkem tohoto rozhodnutí.

I když se ukázalo, že váha problémů, které řešily jednotlivé druhy umění, je různá, to, co bylo pro jeden druh umění klíčové, nebylo stejně významné v ostatních, struktura celé antologie je shodná: Páteří je „studijní text“, obsahující odkazy na konkrétní umělecká díla.

Výklad je co možná stručný a hutný, směřuje k instrukci, jak teoretické promítnout do konkrétního díla: to je voleno tak, aby dobře reprezentovalo specifickou poetiku spjatou s daným uměleckým směrem či charakterizovalo svého tvůrce. Je celkem běžné, že různé literární antologie zahrnují jako ilustrační doprovod výtvarná díla, podobně pracují historici umění s literárními texty. V tomto případě nešlo o ilustraci literárních textů výtvarnými díly a naopak, ale o paralelní výklad proudů a směrů, které vytvářely kulturní kontext dané doby, kdy se rodilo moderní umění a docházelo k zásadní proměně kulturních paradigmat v Evropě stejně jako u nás.

Zatímco vazba literatury a výtvarného umění bývá tradičně zmiňována, dějiny moderní hudby nebývají tak úzce spojovány s uměleckým vývojem ostatních druhů umění. Pokus právě toto zapojit do výkladu sledujícího vývoj kulturní scény Evropy na začátku 20. století je nechceme-li říci novátorský, tedy alespoň hodný pozornosti. Pasáže věnované evropské a české hudbě jsou v mnohém pro neodborníky překvapivé. Ukazují a dokládají, že problémy, které hudební skladatelé řešili ve svém jazyce a svými specifickými prostředky, jsou v jistém smyslu stejné nebo

alespoň stejnosměrné, jako problémy, které řešily vizuální obory či literární. Je zřejmé, že vývoj literatury, hudby i výtvarného umění probíhal sice inspirován stejnými myšlenkovými proudy, akcenty však byly různé.

V případě české literatury se sice ve sledovaném období už neprojevuje tak výrazně její „zpoždění“ za literaturami velkých evropských národů, které ji pronásledovalo celé 19. století, ani její těsná vazba na program národní emancipace, přesto konfrontace s děním ve výtvarné a hudební Evropě naznačuje její stále ještě příliš těsné sepětí s lokálními problémy národa teprve překonávajícího komplexy malosti. V tom smyslu konfrontace s pasážemi o vizuálních oborech a o moderní hudbě je jakýmsi zrcadlem, implikujícím plastičtější pohled

na dění v české literatuře, klade otázku hodnot, původnosti a specifčnosti českého přínosu. Díky technickým možnostem Antologie neobsahuje obvyklé ukázky, ale pracuje s rozsáhlejšími celky. Nabízí díla celkem dostupná, ale i ta, o kterých se sice všude učí, ale v úplnosti nejsou většinou dostupná. V tom je Antologie i praktickou příručkou, která je uvede snadno a snad i příjemně do světa moderního umění, pomůže ke snadnější orientaci. Lze ji najít na internetové adrese <http://comenius3.rentel.cz/names.nsf?Login>. Vstupní heslo je následující: login: acom3,acom3. Omezený počet CD s nahrávkou Antologie si lze vyžádat na katedře bohemistiky či v edičním středisku Pedagogické fakulty Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem.